

A 99 ÉVES DÉLMAGYARORSZÁG MÁTÓL CENTENÁRIUMI ÜNNEPÉRE KÉSZÜL

Lapunk a vidéki sajtó zászlóshajója

A vidék legpatinásabb napilapja, a Délmagyarország május 22-én ünnepli születésnapját – ma a kilencvenkilencediket. De kik azok, akik éltették ezt az újságot? Erről és a lapcsinálás háttéréről is kérdeztünk sajtótörténészeket – anekdotákat gyűjtve. Lapunk múltjára, az egykori szerkesztőkre való emlékezés a centenáriumi év nyitánya is: mától a 100. születésnapra készülünk – játékokkal és meglepetésekkel.

ÚJSZÁSI ILONA

– Pásztor József nélkül nincs Délmagyarország! Pásztoré az egyik legizgalmasabb szegedi médiakarrier: a Délmagyarország alapításától egészen 1938 decemberéig formálta a lap sorsát – jelenti ki Lengyel András. Az irodalomtörténész fölillantja a sikeres zsidó újságíró alakját, aki 1910. november 30-ától felelős szerkesztőként, majd – amint lehetősége adódott – kiadótulajdonosként élte a Délmagyarországot. Illetve egy kisebb médiabirodalmat, amelyből viszonylagos jólétet teremtett családjának.

– A szegedi sajtó történetében 1919 szakaszhatár. Addig egymás mellett élt több újság, de azt követően kétpólusúvá vált, egy élesen jobboldali és egy erősen baloldali-ellenzéki táborra szakadt a szegedi média. Ennek része, hogy 1920. május 30-án megszűnt az ellenzéki Délmagyarország, ám augusztus 15-én belőle megszületett a

■ ITT, A HAJNÓCZY UTCÁBAN (AZ AKKORI KORONA UTCÁBAN) RENDEZKEDETT BE AZ ELSŐ SZERKESZTŐSÉG

jobboldali Szeged, majd abból, menet közben, kinőtt a megújuló régi Délmagyar csírája. Olyannyira, hogy a Szegedet 1925. április 4-én betiltották, de május 17-én Délmagyarország néven újraindulhatott – folytatja magyarázatát az irodalomtörténész. A háttérben az áll, hogy Bethlen Istvánék Szegeden próbálták ki a módszert: úgy betiltani egy lapot, hogy az mégis újraindulhat, más néven. E

technikának köszönheti a Délmagyar a létét, illetve Pásztornak, aki a megalkuvást és az ellenzékiéget pragmatikusan elegyítő médiapolitikus volt. – Gyorsíróból lett újságíró Lőkös Zoltán. Gyorsíróként hívták el 1944 őszén a függetlenségi

front színházbeli nagygyűlésére. Aztán ott ragadt: eleinte a BBC mint hírforrás információit jegyezte le, majd jó tollú riportere, színikritikusa lett a Délmagyarországnak, később, 1961 decemberétől 1962 júliusáig pedig főszerkesztője. Lőkös mint

→ **SZTÁROK ÉS PROFIK.** Szeged a múlt század 30-as éveiben az egyik ellenzéki centruma volt a vidéki sajtóéletnek – bizonyítja egy 1938 táján készült minisztériumi felmérés. Kiderült – halljuk Lengyel Andrástól –, hogy Szeged sajtóélete – a számok alapján is – messze Pécs vagy Debrecen előtt járt. A lap fénykorában – 1923–1938 között – olyan sztárok dolgoztak a Délmagyarnak, mint Móra Ferenc és Juhász Gyula. De a „kulizó munkatársak” – Magyar László, Vér György, Lengyel Vilma – is profik. E csapat megnyerése és összetartása pedig Frank József, a háttérbe húzódó szerkesztő érdeme. Aztán példányszáma és olvasottsága alapján a múlt század 60-as és 70-es éveiben ismét csúcspontot döntött a Délmagyarország.

gimnáziumi osztálytársát hívott a szerkesztőségbe, ahol 1945-től gyakori vendég lettem – vall lapunkkal való kapcsolatról Péter László. Az irodalomtörténész találkozott az akkori főszerkesztővel, Szirmai Istvánnal is, de személyes kapcsolat nem alakult ki köztük. Mint ahogy a később ugyancsak „pártkatonaként” a redakció élére állított Ferencz Lászlóval vagy Zombori Jánossal sem.

– A legtöbb felelős és leendő főszerkesztő 1956 októberének végén tömörült össze egy csöpp szobában, a Kárász utcai redakcióban. Jelen volt – többek között – Lőkös, F. Nagy Pista, aki majd 1968–1983 között irányította a redakciót, továbbá a szerkesztőség vezetőjére igényt tartó Kövesdi Lajos, aki később disszidált, és eltűnt a szemünk elől, illetve

Fábián Feri, aki azután pár napra kezébe is vette a kormányrudat. Emlékezetes számomra az akkori jelenet: a már ott dolgozó fiatal – jóval később, 1983 augusztusától 1990 tavaszáig főszerkesztővé lett – Simon Pista kijelentette: ő kommunista volt, és az is marad. Bátornak számított, ezért nekem tetsző volt ez a kiállítás – emlékszik Péter László a névváltoztató gyűlésre. A Szeged Népeinek, majd november 20-ától Szegedi Néplapnak nevezett újság 1957. május 1-jétől kapta vissza máig büszkén viselt, patinás nevét. A Délmagyarország 1960. január 1-jén a fejlécnél föl is tűntette: 50. évfolyam. Mert a szegedi és régiós újság büszke arra, hogy 1910. május 22-én született, így a vidék legpatinásabb lapja.

→ Susztertől a doktorig

A részvénytársaságként működő kiadó nevezte ki 1944 előtt a redakciót irányító felelős vagy főszerkesztőt. Ám e poszt 1945-től a rendszerváltozásig pártmegbízatásnak számított. Az ötvenes években „népi káderek” kerültek az élre: például Nagy Pál eredeti foglalkozása suszter volt. A földéaki Nagy István rendőrnek állt, s onnan szippantotta föl a szerkesztőségi munka. Siklós János, aki 1958 márciusában lett felelős szerkesztő, ugyancsak pártkádereként, a kendergyári munkásmozgalomból ejtőernyőzőtt. A vezető szerkesztők közül többen félbehagyták tanulmányaikat: például Bóday Pál orvostanhallgatónak indult. Ugyanakkor Lőkös Zoltán 1947-ben a paprikatermelésről írt dolgozatával doktorált.

■ VAN, AMI NEM VÁLTOZIK. A LAPKÉSZÍTÉS IZGALMA AZ ÚJ SAJTÓHÁZBAN IS TAPINTHATÓ

Fotók: Frank Yvette

→ HÍREK

NIZZA FÉNYEI A REŐK-BEN

A neves tizenkilencedik századi tájképfestő, Alexis Mossa képeiből nyílt kiállítás tegnap délután a szegedi REŐK-ben. A Nizza fényei című összeállítást Rudy Salles, Nizza – Szeged testvérvárosa – alpolgármestere, a francia nemzetgyűlés alelnöke nyitotta meg. Solymos László alpolgármester mondott köszöntőt. Idén a két település testvérvárosi kapcsolatának negyvenedik jubileumán visszatért, hogy – mint mondta – elhossa magával Nizza fényeit. A mediterrán hangulatban ragyogó akvarellek július 12-éig vendégeskednek Szegeden.

TÁNCOSOK A RÉGI ZSINAGÓGÁBAN

Május 27-28-án 19.30-tól Urbán András Társulata lép fel az ALTERRA Kortárs Előadó-művészeti Központban, a szegedi Régi Zsinagógában. A produkció címe: Idegen – reflexiók. A kétrészes előadás első része a Jászai-díjas Urbán András rendezésében Albert Camus Közöny című kisregényét használja kiindulópontjául. Az előadás második részét Tolnai Ottó versei és Pszeudo Longinosznak a Fenségesről írt gondolatai inspirálták, rendező: Balog József.

■ BÁNVÖLGYI LÁSZLÓ SZOBRA SZMŰVÉSZ MŰTERMÉBEN KÉSZÜLTEK A DÖMÖTÖR-SZOBROCSKÁK

Fotó: Segesvári Csaba

Vasárnapig lehet voksolni a Dömötörré

Tizenegyedik alkalommal ítélik oda a szegedi színházi élet hagyományos elismeréseit, a Dömötör-díjakat. A közönség vasárnap estig szavazhat a jelöltekre. A városi díjjá lett kitüntetéseket május 30-án, a nagyszínházban megrendezett gálaesten adják át.

MUNKATÁRSUNKTÓL

Még három napig voksolhatunk az idei Dömötör-díjasokra: vasárnap este zárják a szavazólapokat gyűjtő urnákat a Szegedi Nemzeti Színházban és a kisszínházban, valamint szombaton a jegyirodában. Az interneten vasárnap éjfélig lehet szavazni a www.domotor-

dij.designer.hu webcímen. Idén is tíz kategóriában várják a közönség voksait.

A Tisza-parti teátrumban folyó művészi alkotómunka elismerésére civil kezdeményezésként, 1999-ben a Pálma Reklámstúdió alapította a Dömötör-díjat, ami 2006-ban bekevert a szegedi önkormányzat hi-

vatalos kitüntetései közé. Miközben városi díjjá lett, részben megőrizte hagyományos, civil jellegét is azzal, hogy a tíz kategóriában szavazólapra kerülő három-három jelölt közül a szegedi közönség dönthet arról, végül ki kapja a díjat.

A legjobb háttér munkás címet ebben az évadban is a szegedi társulat tagjai, dolgozói titkos szavazással adományozták, a fődíjat, azaz az életmű jellegű elismerést a soros elnök, Czenéne Vass Mária vezette társadalmi kuratórium ítélte oda. A díj – amit a jövő szombati gálaesten minden győztes átvehet – Bánvölgyi László szobrászművész Szent Demetert jobbában lánzdásával, baljában a róla elnevezett szegedi Dömötör-toronnyal ábrázoló, márványtalpatzon álló, bronzból készült kispasztikájára. Ezt és a korábbi Dömötör-díjakat is bemutatja majd egy minitárlaton a következő hónapban a Móra Ferenc Múzeum.

Elekes Zoltán, a Pálma Reklámstúdió vezetője elmondta: a nagyszínházi díjadtadó gálaest a korábbi esztendőkhöz hasonlóan színvonalasnak, látványosnak ígérkezik. A műsort Juronics Tamás Kossuth-díjas táncművész, a színház művészeti igazgatója és Bodolay Géza főrendező, a prózai tagozat vezetője rendezi.

SZEGEDISZABADTERI.hu
július 3. – augusztus 22.

Lehár
CIGÁNYSZERELEM
operett július 3., 4., 10., 11.

Béjart Ballet Lausanne
SZERELEMTÁNC
balettest július 17., 18.

Puccini
TURANDOT
opera július 24., 25.

Szőrényi – Bródy
ISTVÁN, A KIRÁLY
rockopera július 31., augusztus 1.

Léves – Kanizsai
ELISABETH
musical augusztus 15., 16., 20., 21., 22.

Díszrendező PORT.hu Szeged
Bocoraccio
SÓLYOMPECSÉNYE
(DEKAMERON)
színmű augusztus 7., 8.

JEGYÉRTÉKESÍTÉS:
Szeged REŐK, Tisza L. krt. 56.
Tel.: 62/541-205
www.szegediszabadteri.hu
jegyrendeles@szegediszabadteri.hu